THE ISRAELITE PRESS · The only Jewish Newspaper in Western Canada.
אידישעוואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

סאָלטער אָדער שערברוק בריק?

די וויניפעגער שטייער־צאָלער וועלן איבעראכטאָג פרייטאָג, אינ'ם טאָג פון די מוניציפּאלע וואלן, שטימען איבער א בריק "ביי־לאָו" פון איבער א מיליאָן דאָלאר. און, אויב זיי זיינען צו גונסטן פון א געהעריקן בריק וואָס זאָל פארבינדן די נאָרט־ענד מיט די איבעריקע טיילן פון שטאָט, וועלן זיי דארפן אויסקלייבן איינעם פון די צוויי פּראָיעקטן: א נייעם בריק איבער סאָלטער סטריט, וואו דער איצטיקער בריק געפינט זיך, אָדער א בריק איבער די סי. פּי. אר. טרעקס פון ענדריום סטריט צו שערברוק.

עס זעט אונז אויס, אז די נאָרט־ענד, וועלכע דארף דעם בריק נויטיקער ווי וועלכער ס'איז אנדער טייל פון שטאָט, וועט שטימען פאר א בריק. אגב איז דער בוי פונ'ם בריק איינער פון די וויכטיקסטע מיטלען אין שטאָט צו באקעמפן די ארבעטסלאָזיקייט, און וואָס די נאָרט־ענד, מיט איר ארימערער באפעלקערונג, איז אויך באזונדערס פאראינטערעסירט.

די פראגע פאר די נאָרט־ענדער שטייער־צאָלער וועט אזוי זיין בלויז פאר וועלכן בריק פּראָיעקט זיי זאָלן שטימען, — פאר דעם סאָלטער אָדער דעם שערברוק פּראָיעקט.

ארום דער דאָזיקער פראגע איז אָנגעפירט געוואָרן א הייסער קאמף אין סיטי האָל, און שטאָטישע קערפערשאפטן און איינפלוסרייכע יחידים האָבן געפּרואווט אויסאיבן זייער איינפלוס פאר איין פּראָיעקט אָדער א צווייטן.

דער איינדרוק אונזערער איז, אז דער שטאַרקסטער איינפלוס איז אויסגעאיבט געוואָרן לטובת דעם סאָלטער בריק. דאָס וואָרט פון אייניקע דערקלערט דערמיט, וואָס דער דאָזיקער פּראָיעקט וואָלט געפירט די געפלאנטע אין פארבינדונג מיט'ן בריק "קראָס־טאָון הייוויי" (א וועג וואָס זאָל דורכשניידן די גאנצע שטאָט) אין סאמע הארץ פון שטאָט, דורך דאָנאַלד סטריט, — אין דעם געגנט, וואו עס געפינען זיך די רייכסטע געשעפטן, די צוויי ענגלישע טעגלאכע צייטונגען און די גרעסטע ריל־עסטייט אינטערעסן, — אלץ זייער איינפלוסרייכע פאקטאָרן אינ'ם היגן שטאָטישן לעבן.

דער שטאַרקסטער ארגומענט פאר'ן סאָלטער בריק, וואָס דארף אפעלירן צו די שטייער־צאָלער, איז, וואָס ער דארף קאָסטן מיט א פאר הונדערט טויזנט דאָלאר ביליקער ווי דער געפּלאנטער שערברוק בריק.

אונזער איינדרוק איז אָבער, אז די נאָרט ענדער שטייער־צאָלער, וועלכע דארפן דעם בריק אמנויטיקסטן און וועלכע האָבן דאָ ניט קיין שום ריל־עסטייט אינטערעסן, זיינען מער געניגט צו גונסטן פון דעם שערברוק סטריט בריק פּראָיעקט. אזוי האָבן נאָרט־ענדער אָלדערמען, ניט־ארבעטער אזוי גוט ווי ארבעטער, געקעמפט אין סיטי האָל פאר'ן שערברוק בריק פּלאן, און דער וואָרד דריי (נאָרט־ענד) קאָמיוניטי קלוב פירט אויך אָן אן אינטענסיוון קאָמפּיין פאר'ן שערברוק בריק פּראָיעקט.

פאר אונז ליגט איצט א בריוו פון דעם דערמאָנטן קלוב, וועלכער פארטרעט א טייל פון די נאָרט־ענדער שטייער־צאָלער, וואו עס ווערן אויסגערעכנט די פאָלגנדיקע ארגומענטן לטובת דעם שערברוק בריק פּלאן:

1. אויף שערברוק סטריט האָבן מיר שוין א פארטיקע סאָבוויי אונטער דער מידלענד ריילוויי טרעק. אויף איזאבעל סטריט (נאָכ'ן סאָלטער בריק) וועט אזא סאָבוויי נאָך דארפן געמאכט ווערן.

2. כאָטש דער סאָלטער סטריט בריק פּלאן קאָסט מיט א פאר הונדערט טויזנט דאָלאר ביליקער, וועט ער אָבער צום סוף קאָסטן א סך טייערער, ווען מען וועט מוזן צוליב דער "קראָס טאון הייוויי" צוקויפן באָדן אויף איזאבעל און באַלמאַראַל סטריטס.

3. אויף דעם פּראָיעקטירטן סאָלטער סטריט מארשרוט געפינען זיך זיבן שולן, דער וואקסנדיקער פארקער וועט ווערן אן ערנסטע געפאר פאר די קינדער וואָס באזוכן די דאָזיקע שולן.

4. אראָפּצורייסן דעם סאָלטער בריק און מאכן א נייעם אויף זיין ארט דארף געדויערן ארום צוויי יאָר צייט. פאר דער צייט וועט דער גאנצער פארקער צווישן די צוויי טיילן פון שטאָט מוזן גיין דורך מיין סטריט, וואָס וועט דאָרטן פאראורזאכן אן ערנסטן פארקער פּלאָנטער. דעם שערברוק בריק וועט וויניקער געדויערן צו בויען, און דערווייל וועט דער געוויינלאכער פארקער קאָנען אָנגיין איבער סאָלטער בריק, וועלכער איז ערשט פארריכט געוואָרן און איז דערווייל אין א ניש־קשה'דיקן צושטאנד.

5. די שטאָט וואקסט איצט אין דער מערב ריכטונג (ד. ה., אין דער ריכטונג פונ'ם שערברוק מארשרוט און הינטער אים), און דער בריק איז דערפאר וויכטיקער אין דעם דאָזיקן געגנט וואָס וועט באדינען גרעסערע טיילן פון שטאָט, פאר וועלכע דער מיין סטריט מארשרוט איז צו ווייט.

6. דער שערברוק בריק גיט א פארטיקע "קראָס־טאון הייוויי" פון דעם עמערסאָן וועג, דורך דעם מערילענד בריק, שערברוק סטריט און ענדריוס סטריט, פאקטיש אן וועלכע ס'איז אויסגאבן אויסער דעם בריק גופא. ענדריוס סטריט, אין דער צפון ריכטונג, וועט געבן א קירצערן מארשרוט צו די ביטשעס, באפרייענדיק מיין סטריט פון א טייל פון איר שווערן זומערדיקן פארקער אין דער ריכטונג פון די זומער פּלעצער.

זיכער זיינען דאָ אויך אויף דער נאָרט־ענד שטייער־צאָלער, וואָס זיינען פאראינטערעסירט אין דעם סאָלטער סטריט מארשרוט, און זיי וועלן שטימען אין דער פראגע ווי זייערע אינטערעסן דיקטירן זיי. די וואָס האָבן אָבער ניט קיין דירעקטע אינטערעסן, זעט אונז אויס, וועלן שטימען פאר דעם שערברוק בריק פּראָיעקט.

א נאַציאָנאַלע דרינגלאכקייט

די קאטאסטראָפאַלע לאגע אויפ'ן ווייץ־מארק רואינירט ניט נאָר די ווייץ פארמערס, נאָר דריקט דעם גאנצן עקאָנאָמישן לעבן פונ'ם לאנד, אין וועלכן דער פארמער שפּילט די וויכטיקסטע ראָל.

אויב די רעגירונג האָט אין די מלחמה יאָרן געקאָנט אריינמישן זיך אין דעם ווייץ מארק אין אירע הענט, ווייל אזוי האָבן געפאָדערט די דרינגנדיקע נאַציאָנאַלע אינטערעסן, איז ניטאָ קיין אורזאך, פארוואָס די רעגירונג זאָל דאָס זעלבע ניט קאָנען טאָן איצט, ווען די לאגע האָט דערגרייכט צום מצב פון א נאַציאָנאַלער עקאָנאָמישער קאטאסטראָפע.

די רעגירונג פון די פאראייניקטע שטאַטן האָט ניט מורא געהאט אריינגיין אינ'ם ווייץ געשעפט דורך איר פארם ביוראָ, אין א פארזוך צו פארלייכטערן די לאגע. אונזער פעדעראַלע רעגירונג האָט אָבער פאר דעם מורא, און די פּרייריע פּרעמיערן, וועלכע געפינען זיך איצט אין אָטאַווא צו באראטן זיך וועגן מיטלען אָפּצואווענדן דעם דראָענדיקן חורבן, האָבן געקראָגן אן אָנצוהערעניש, אז די פעדעראַלע רעגירונג קאָן ניט אָננעמען זייער פּלאן פון א גאראנטירטן פּרייז צו די פארמערס.

זאָל די פעדעראַלע רעגירונג פארבלייבן פאר'עקשנ'ט, דאן וועלן די פּרייריע רעגירונגען אליין מוזן עפּעס טאָן וועגן דעם ענין, ווי שווער דאָס זאָל ניט זיין פאר זיי. און כאָטש דאָס האָט געדארפט זיין די אויפגאבע פון דער פעדעראַלער רעגירונג, ווייל דאָס פּראָבלעם איז ניט קיין לאָקאַלע, נאָר א נאַציאָנאַלע.

פארשוויסענע און צעוואָרפענע

פון עקיבא עטינגער. ירושלים

עס איז אויסגעפאלן אין מיין גורל מגולגל צו ווערן אין גלות בראזיל. אייגע פון אונזערע מער פארשטוויסענע און צעוואָרפענע גלות'ן. בראזיל איז א קאלאָסאל גרויסע לאנד. זי איז אזוי גרויס ווי אלע מיטל און מערב איירעפּייאישע לענדער צוזאמענגענומען.

[…]

פאראן אין בראזיל אין ווינקל, וואָס אין אים פילסטו זיך כמעט ווי אין א ווינקל פון ארץ־ישראל. דער נאָמען פון דעם ווינקל איז נאטאל, א שטאָט, וועלכע געפינט זיך אין א מרחק פון פיר טעג.

[…]

זיך איינגעקוקט אויף דער דערשיינונג, ווי אזוי דער קשר צווישן אונזער לאנד און צווישן דעם גלות קאָן, ווען ס'איז פאראן דער ווילן, פארשטארקט ווערן דורך א פּאסנדער דערציאונג פון דעם יונגן דור. דורך יערלאכע באזוכן ביי אונז אין לאנד, דורך פארשטייער פון אונזערע אנשטאלטן ביי זיי און דורך אריינברענגען ענערגיע אין די ווירט־

[…]

פון דעם צפון זייט פון דעם עקוואטאר ברענגען מיך מיינע עראינערונגען צום עקסטן דרום פון בראזיל, צו א פארשטויסענער אידישער קאָלאָניע, וועלכע

[…]

אין אנדער לאנד. זיי ליידן ווי אלע צעוואָרפענע אידן דעם פיין פונם פאלק אין לאנד. זיי וואַרטן פון טאָג צו טאָג אויף גוטע בשורות און נחמות פון דעם לאנד — דאָס ווייטע־נאָענטע . . . און ווילן אונז העלפן. הלואי אין דעם יכוח פון זייער רצון, און דעם כוח פון זייער קאָנען, זאָל געשטארקט און געשטארקט ווערן.

א דאָקומענט וועגן דער אינקוויזיציע, וואָס ברענגט ארויס שוידערלאכע פאקטן

פון אלבערט בערמאן

דאָס בילד איז פארצייכנט געוואָרן נאָך אין יאָר 1559, בשעת מען האָט אומגעבראכט א גרופּע אפיקורסים אין שפּאניע

די "נייע פרייע פרעסע" פון ווין, האָט ניט לאנג צוריק געדרוקט א דאָקומענט וועגן דער שפּאנישער אינקוויזיציע, וואָס איז געפונען געוואָרן אין די ארכיוון אין שפּאניע און מיר וועלן דאָ איבערגעבן אין קורצן דעם אינהאלט פון

[…]

דערשיסט זיין ברודער פאר וועלן חתונה האָבן מיט א משומד'ס טאָכטער

אין א דארף ניט ווייט פון מאלאדעטשנע האָט מען געפונען א דערשאָסענעם מענטשן מיט עטלאכע רעוואָלווער קוילן

[…]

לויט זיינע דערקלערונגען איז זיין ברודער געגאנגען חתונה האָבן מיט'ן משומד מייזעל'ס א טאָכטער.

[…]